

Nr 21.

Ankom till riksdagens kansli den 6 juni 1945 kl. 3 em.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner om sänkning av valbarhetsåldern till riksdagens andra kammare samt till kommunala uppdrag.

Konstitutionsutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft dels de likalydande motionerna nr 1 i första kammaren av herr *Andersson, Birger, m. fl.*, och nr 1 i andra kammaren av herrar *Persson* i Växjö och *Severin* i Gävle, dels de ävenledes likalydande motionerna nr 223 i första kammaren av herr *Persson, Ivar*, och fru *Svenson* och nr 195 i andra kammaren av herr *Nilson* i Spånstad *m. fl.*, dels ock motionen nr 189 i andra kammaren av herr *Persson* i Landafors i vad den avser valbarhetsåldern till kommunala förtroendeuppdrag.

I motionerna I: 1 och II: 1 hemställes, »att riksdagen måtte dels besluta att såsom vilande grundlagsändring antaga en förändring av gällande bestämmelser innebärande, att till ledamöter av andra kammaren kunna utses män och kvinnor, som uppnått 23 års ålder, dels besluta en sådan ändring av kommunallagarna, att motsvarande bestämmelser komma att gälla i fråga om valbarhet vid kommunala val».

I motionerna I: 223 och II: 195 hemställes, »att riksdagen måtte besluta, att valbarhetsåldern till kommunala uppdrag sänkes från nuvarande 25 år till 23 år».

I motionen II: 189 föreslås bl. a. införande av en valbarhetsålder till kommunala förtroendeuppdrag på fyllda 23 år.

Beträffande motiveringen för de framställda förslagen får utskottet hänvisa till vederbörande motioner.

Valbarhetsåldern till andra kammaren samt till de kommunala förtroendeuppdrag, för vilka valbarhets- och behörighetsvillkor finnas fastställda i kommunallagarna, är numera fyllda 25 år.

År 1941 sänktes den kommunala rösträttsåldern med två år från fyllda 23 till fyllda 21 år. Samtidigt antogs såsom vilande förslag till motsvarande sänkning av rösträttsåldern vid andrakammarvalen, ett förslag som slutligt antagits vid innevarande riksdag. Såsom stöd för den förevarande reformen framhöll konstitutionsutskottet (utl. nr 13) vid 1941 års riksdag, att ungdomen numera finge ikläda sig ansvar och påtaga sig bördor, vilka väl motsvarade dem, som åvilade landets till mera mogen ålder komma medborgare. Genom det förtjänstfulla politiska upplysningsarbete, som bedrivits av de politiska ungdomsorganisationerna, hade vidare politiskt intresse och

politisk mognad kommit att i allt högre grad utmärka den svenska ungdomen. Till stöd för kravet på rösträttsålderns sänkning kunde också anföras, att en skälig motvikt härigenom skulle erhållas mot de äldre årsklassernas som följd av den fortgående åldersförskjutningen inom befolkningen eljest allt mera ökade inflytande.

Enligt utskottets uppfattning kunna i huvudsak samma skäl också anföras till stöd för en sänkning av valbarhetsåldern till andra kammaren samt till de kommunala förtroendeuppdrag, som närmare regleras i kommunallagarna. Valbarhetsålderns sänkning framstår för utskottet som en naturlig konsekvens av rösträttsålderns sänkning. Emellertid tala enligt utskottets förmenande avgörande skäl för att valbarhetsåldern till ifrågavarande uppdrag även i fortsättningen är något högre än rösträttsåldern. Utskottet förordar alltså, i anslutning till motionärerna, en sänkning av valbarhetsåldern från fyllda 25 till fyllda 23 år.

Frågan om en motsvarande sänkning av valbarhetsåldern till sådana kommunala uppdrag, vilka ej regleras i kommunallagarna utan i specialförfattningar, såsom fattigvårds- och barnavårdslagarna, faller utanför utskottets kompetensområde och bör enligt utskottets åsikt ej heller upptagas till avgörande i nu förevarande sammanhang utan bli föremål för ställningstagande fristående härifrån.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet, som kommer att avgiva särskilt yttrande över motionen II: 189, i vad den avser annat än valbarhetsåldern till kommunala förtroendeuppdrag, hemställa,

att riksdagen i anledning av motionerna I: 1 och II: 1 samt I: 223 och II: 195 ävensom motionen II: 189, i vad den här upptages till prövning,

A) såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling ville antaga följande

F ö r s l a g

till

ändrad lydelse av § 19 riksdagsordningen.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

§ 19.

§ 19.

Till ledamöter i andra kammaren kunna endast utses män och kvinnor, som uppnått *tjugufem* års ålder samt äga valrätt inom valkretsen eller, där fråga är om stad, bestående av flera valkretsar, inom någon av dessa.

Till ledamöter i andra kammaren kunna endast utses män och kvinnor, som uppnått *tjugotre* års ålder samt äga valrätt inom valkretsen eller, där fråga är om stad, bestående av flera valkretsar, inom någon av dessa.

B) för sin del ville antaga följande

1) **Förslag**

till

Lag

angående ändrad lydelse av 15 § lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

§ 15.

Kommunalstämma utser bland de röstberättigade, som äro boende inom kommunen och uppnått *tjugufem* års ålder, en ordförande och en vice ordförande för fyra kalenderår. Avgår den valde under uppdragstiden, utses i hans ställe annan för den återstående delen av samma tid. Underrättelse om dessa val, med angivande av de valdas namn och postadress, skall ofördröjligen insändas till länsstyrelsen för intagande i länskungörelserna.

Kommunalstämma utser bland de röstberättigade, som äro boende inom kommunen och uppnått *tjugutre* års ålder, en ordförande och en vice ordförande för fyra kalenderår. Avgår den valde under uppdragstiden, utses i hans ställe annan för den återstående delen av samma tid. Underrättelse om dessa val, med angivande av de valdas namn och postadress, skall ofördröjligen insändas till länsstyrelsen för intagande i länskungörelserna.

Ordförande eller — — — andras talan.

Ej må — — — — — — — — — — vice ordförande.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen bestämmer.

2) **Förslag**

till

Lag

angående ändrad lydelse av 13 och 51 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

13 §.

Stadsfullmäktige väljas bland de röstberättigade, som äro boende inom staden och uppnått *tjugufem* års ålder.

Stadsfullmäktige väljas bland de röstberättigade, som äro boende inom staden och uppnått *tjugutre* års ålder.

Stadsfullmäktige kan — — — andras talan.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Följande personer — — — befattning redovisningsskyldig.
Ej må — — — — — — — — — — — såsom stadsfullmäktig.

51 §.

I varje — — — — — — — — — — — en drätselkammare.

Ledamöter i drätselkammaren utses av stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan bland de röstberättigade, som uppnått *tjugufem* års ålder och icke enligt 13 § andra stycket sakna behörighet att vara stadsfullmäktige. Ledamöter i drätselkammaren utses av stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan bland de röstberättigade, som uppnått *tjugutre* års ålder och icke enligt 13 § andra stycket sakna behörighet att vara stadsfullmäktige.

*Denna lag träder i kraft den dag
Konungen bestämmer.*

3) **Förslag**

till

Lag

angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 §.

Stadsfullmäktige väljas bland de röstberättigade, som äro boende inom staden och uppnått *tjugufem* års ålder. Stadsfullmäktige väljas bland de röstberättigade, som äro boende inom staden och uppnått *tjugutre* års ålder.

Stadsfullmäktig kan — — — andras talan.

Följande personer — — — befattning redovisningsskyldig.
Ej må — — — — — — — — — — — såsom stadsfullmäktig.

*Denna lag träder i kraft den dag
Konungen bestämmer.*

4) **F ö r s l a g**

till

L a g

angående ändrad lydelse av 12 och 44 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 259)
om församlingsstyrelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

12 §.

I församling, där kyrkofullmäktige icke finnas, utser kyrkostämman bland de röstberättigade, som äro boende inom församlingen och uppnått *tjugufem* års ålder, en ordförande och en vice ordförande för fyra kalenderår. Till ordförande må dock kunna utses kyrkorådets ordförande, ändå att han icke är röstberättigad. Avgår den valde under uppdragstiden, utses i hans ställe annan för den återstående delen av samma tid. Underrättelse om dessa val, med angivande av de valdas namn och postadress, skall ofördröjligen insändas till länsstyrelsen för intagande i länskungörelserna och till domkapitlet.

I församling, där kyrkofullmäktige icke finnas, utser kyrkostämman bland de röstberättigade, som äro boende inom församlingen och uppnått *tjugutre* års ålder, en ordförande och en vice ordförande för fyra kalenderår. Till ordförande må dock kunna utses kyrkorådets ordförande, ändå att han icke är röstberättigad. Avgår den valde under uppdragstiden, utses i hans ställe annan för den återstående delen av samma tid. Underrättelse om dessa val, med angivande av de valdas namn och postadress, skall ofördröjligen insändas till länsstyrelsen för intagande i länskungörelserna och till domkapitlet.

Ordförande eller — — — andras talan.

Ej må — — — — — vice ordförande.

I församling — — — i kyrkostämman.

Vid gemensam — — — — — föra ordet.

44 §.

Till ledamot i kyrkorådet eller skolrådet må väljas endast den som är röstberättigad å kyrkostämma samt boende inom församlingen och uppnått *tjugufem* års ålder ävensom kan anses vilja, då fråga är om ledamot i i kyrkorådet, främja församlingslivet samt, då fråga är om ledamot av skolrådet, befordra skolväsendet. I avseende å obehörighet att vara ledamot i kyrkorådet eller skolrådet samt rätt till avsägelse från sådant uppdrag

Till ledamot i kyrkorådet eller skolrådet må väljas endast den som är röstberättigad å kyrkostämma samt boende inom församlingen och uppnått *tjugutre* års ålder ävensom kan anses vilja, då fråga är om ledamot i i kyrkorådet, främja församlingslivet samt, då fråga är om ledamot av skolrådet, befordra skolväsendet. I avseende å obehörighet att vara ledamot i kyrkorådet eller skolrådet samt rätt till avsägelse från sådant uppdrag

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

skall i övrigt vad i 29 § är stadgat om kyrkofullmäktig äga motsvarande tillämpning.

skall i övrigt vad i 29 § är stadgat om kyrkofullmäktig äga motsvarande tillämpning.

Vad om — — — — — om suppleant.

Vid val — — — — — inom styrelsen.

*Denna lag träder i kraft den dag
Konungen bestämmer.*

5) F ö r s l a g

till

L a g

angående ändrad lydelse av 8, 35 och 48 §§ lagen den 6 juni 1930
(nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

8 §.

Kyrkofullmäktige väljas bland de röstberättigade, som äro boende inom församlingen och uppnått *tjugufem* års ålder.

Kyrkofullmäktige väljas bland de röstberättigade, som äro boende inom församlingen och uppnått *tjugutre* års ålder.

Kyrkofullmäktige kan — — — andras talan.

Följande personer — — — avlönade betjante.

Ej må — — — — — såsom kyrkofullmäktig.

35 §.

Till församlingsdelegerad må för viss församling väljas endast den som är röstberättigad vid val av kyrkofullmäktige i församlingen samt boende inom församlingen och uppnått *tjugufem* års ålder. I avseende å obehörighet att vara församlingsdelegerad samt rätt till avsägelse från sådant uppdrag skall i övrigt vad i 8 § är stadgat om kyrkofullmäktig äga motsvarande tillämpning.

Till församlingsdelegerad må för viss församling väljas endast den som är röstberättigad vid val av kyrkofullmäktige i församlingen samt boende inom församlingen och uppnått *tjugutre* års ålder. I avseende å obehörighet att vara församlingsdelegerad samt rätt till avsägelse från sådant uppdrag skall i övrigt vad i 8 § är stadgat om kyrkofullmäktig äga motsvarande tillämpning.

Vad om — — — — — om suppleant.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

48 §.

Till ledamot i kyrkorådet eller skolrådet må väljas endast den som är röstberättigad vid val av kyrkofullmäktige samt boende inom församlingen och uppnått *tjugufem* års ålder ävensom kan anses vilja, då fråga är om ledamot i kyrkorådet, främja församlingslivet samt, då fråga är om ledamot av skolrådet, befordra skolväsendet. I avseende å obehörighet att vara ledamot i kyrkorådet eller skolrådet samt rätt till avsägelse från sådant uppdrag skall i övrigt vad i 8 § är stadgat om kyrkofullmäktig äga motsvarande tillämpning.

Till ledamot i kyrkorådet eller skolrådet må väljas endast den som är röstberättigad vid val av kyrkofullmäktige samt boende inom församlingen och uppnått *tjuguttre* års ålder ävensom kan anses vilja, då fråga är om ledamot i kyrkorådet, främja församlingslivet samt, då fråga är om ledamot av skolrådet, befordra skolväsendet. I avseende å obehörighet att vara ledamot i kyrkorådet eller skolrådet samt rätt till avsägelse från sådant uppdrag skall i övrigt vad i 8 § är stadgat om kyrkofullmäktig äga motsvarande tillämpning.

Vad om — — — — — om suppleant.

*Denna lag träder i kraft den dag
Konungen bestämmer.*

6) **F ö r s l a g**

till

L a g

angående ändrad lydelse av 8 § lagen den 6 juni 1930 (nr 262) om skolstyrelse i vissa kommuner.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

8 §.

Till ledamot i folkskolestyrelsen må utses endast den som är röstberättigad vid kommunal- eller stadsfullmäktigval och uppnått *tjugufem* års ålder samt kan anses vilja befordra skolväsendet.

Till ledamot i folkskolestyrelsen må utses endast den som är röstberättigad vid kommunal- eller stadsfullmäktigval och uppnått *tjuguttre* års ålder samt kan anses vilja befordra skolväsendet.

Ledamot i — — — — — andras talan.

Vad om — — — — — om suppleant.

Vid val — — — — — inom styrelsen.

*Denna lag träder i kraft den dag
Konungen bestämmer.*

7) **Förslag**

till

Lag

angående ändrad lydelse av 3 § 1 mom. lagen den 15 maj 1903
(nr 58) angående folkskoleväsendet i Stockholm.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.

1 mom. Direktionen utgöres, efter stadsfullmäktiges beprövande, av minst nio, högst tjuguen ledamöter. Av dessa utses en av *Stockholms stads konsistorium*, en, tillika ordförande, av stadskollegiet i Stockholm bland borgarråden, samt de övriga av stadsfullmäktige bland stadens vid fullmäktigeval röstberättigade inbyggare, som uppnått *tjugufem* års ålder och icke jämlikt 11 § andra stycket lagen om kommunalstyrelse i Stockholm sakna behörighet att vara stadsfullmäktige.

1 mom. Direktionen utgöres, efter stadsfullmäktiges beprövande, av minst nio, högst tjuguen ledamöter. Av dessa utses en av *domkapitlet i Stockholms stift*, en, tillika ordförande, av stadskollegiet i Stockholm bland borgarråden, samt de övriga av stadsfullmäktige bland stadens vid fullmäktigeval röstberättigade inbyggare, som uppnått *tjuguttre* års ålder och icke jämlikt 11 § andra stycket lagen om kommunalstyrelse i Stockholm sakna behörighet att vara stadsfullmäktige.

Denna lag träder i kraft den dag
Konungen bestämmer.

8) **Förslag**

till

Lag

angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 20 juni 1924 (nr 349)
om landsting.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

6 §.

Landstingsmän och suppleanter för dem väljas bland de röstberättigade, som äro boende inom landstingsområdet och uppnått *tjugufem* års ålder.

Landstingsman eller — — — sistförflutna kalenderåren.

Landstingsmän och suppleanter för dem väljas bland de röstberättigade, som äro boende inom landstingsområdet och uppnått *tjuguttre* års ålder.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Landshövding, landssekreterare — — — vara landstingsmän.
Ej må — — — — — såsom landstingsman.

*Denna lag träder i kraft den dag
Konungen bestämmer.*

Stockholm den 5 juni 1945.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande: herrar *Hallén, Gottfrid Karlsson, Herlitz, Källman, Karl August Johanson, Björck*, Elmgren, Oskar Mattsson, John Sandberg*, Albert Andersson*, Fast, Pettersson i Norregård*, Nordström i Torsby, Nilsson i Göteborg, Nolin*, Hällgren*, Kyling, Lindmark* och von Friesen**.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer:

- 1) av herr *Herlitz*;
- 2) av herr *Nilsson* i Göteborg, som med instämmande av herr *Karl August Johanson* inom utskottet yrkat, att utskottet måtte föreslå, att valbarhetsåldern skulle sänkas till kalenderåret efter fyllda 21 år, d. v. s. sammanfalla med rösträttsåldern.